

Betragtning, at hvis dette Ændringsforslag blev vedtaget, vilde det komme til at skade de fremtidige Statshusmænd ganske overordentligt, og til Begrundelse af sit Standpunkt anførte han et Eksempel fra det praktiske Liv. Dette Eksempel har imidlertid den slemme Fejl, at det er bygget paa forkerte Forudsætninger. Thi hvis det ærede Medlem mener, at man, naar man køber Jord til 700 Kr. pr. Td. Land, nødvendigvis overfor Amtskommissionen og Landbrugsministeriet skal holde sig indenfor en Laanegrænse af 8,000 Kr., saa har det ærede Medlem i ganske overordentlig Grad misforstaaet det foreliggende Lovforslag. Det ærede Medlem søgte ved sit Eksempel at vise, at med en Laanegrænse af 8,000 Kr. vil Forholdet blive det, naar der skal holdes den nødvendige Besætning til Bruget, at det Areal, som vedkommende Statshusmand kan faa at dyrke, bliver mindre. Dette er for saa vidt rigtigt, som det ærede Medlem nævner en Pris af 700 Kr. pr. Td. Land. 6 Tdr. Land giver da 4,200 Kr. Bygningernes Pris er 3,000 Kr., det bliver i alt 7,200 Kr., og det er $\frac{9}{10}$ af den Laaneværdi, der overhovedet kan være Tale om. Men jeg skal oplyse, hvordan Forholdet vil stille sig, hvis Loven bliver opfattet, som jeg og mine Meningsfæller opfatter den. Saa vil, hvis man regner med Jord til 700 Kr. pr. Td. Land, 7 Tdr. koste 4,900 Kr. Og regner man, at der til Bygningernes Opførelse vil medgaa 3,300 Kr., hvad der ingenlunde er for meget, snarere for lidt for Bygninger, der skal svare til et saadant Brug, og regner man fremdeles, at der skal anskaffes en yderst fornøden Besætning, bestaaende af 3 Køer og 1 Hest, hvad der i vor Tid ingenlunde kan anskaffes for mindre end 1,150 Kr., og tilføjer man saa Anskaffelse af Redskaber og Vogn — som efter Lovforslagets § 9, 1ste Stykke, skal tilvejebringes, for at der kan være det fornødne Inventarium til Stede — til 400 Kr., saa faar man en samlet Anskaffelsessum af 9,750 Kr. Hvis vedkommende Statshusmand besidder den i Loven bestemte konstante Kapital af 975 Kr., kan han da efter vor Opfattelse af Loven faa udbetalt et Statslaan paa 8,775 Kr. § 9, 2det Stykke, siger derimod, at Statslaanet maa ikke overstige det Beløb, Bygningerne og Jorden har kostet, og det vil i dette Tilfælde sige, at det skal nedsættes til 8,200 Kr. Forholdet bliver da det, at vedkommende Statshusmand faar et Laan, der er 575 Kr. mindre end det før nævnte Beløb,

og enten maa han da anskaffe sig de Driftsmidler, som er en Nødvendighed for ham, ad anden Vej, f. Eks. ved Kautionslaan, eller ogsaa maa han følge den Anvisning, som det ærede Medlem fra Faaborg (Starcke) gav: at gaa paa Arbejde, indtil han har tjent saa meget, at han kan købe en Hest, en Ko og en Vogn. Hvis han skal bruge denne Fremgangsmaade for at erhverve den til Bruget fornødne Besætning, saa vil det Udtryk, hvormed det ærede Medlem fra Svendborg (Wenzel Neergaard) betegnede Statshusmændenes Levevis: slidsom og brydsom, blive yderst træffende. Jeg tror, ingen heraf vil kunne drage den Slutning, at det skulde være i de kommende Statshusmænds Interesse at bibeholde i Loven en Bestemmelse som denne. Et Brug af rimelig Størrelse, hvis Jord ikke er en Udmark eller en Ødemark, men Jord i rimelig Kultur, der giver en ordentlig Afrøde, fordrer en rimelig Besætning for at kunne betale sig. Jeg tror, at enhver, der har den mindste Indsigt i Smaakaarsfolks Forhold, vil indrømme mig, at det vil være vanskeligt i Danmark at finde en Statshusmand, der ikke vil betragte det som en overordentlig Fordel i sit samlede Laan at kunne faa de 575 Kr. til 4 pCt. for dermed at starte sit Brug paa forsvarlig Maade fremfor at skulle tjene Beløbet ved daglønnet Arbejde eller skaffe det til Veje ved Kautionslaan.

Jeg vil i denne Forbindelse henvende et Par Ord til det ærede Medlem fra Faaborg (Starcke), der jo gentagne Gange udtalte sin Forundring over, at jeg, som ellers paa det socialpolitiske Omraade var retvendt, kunde se saadan paa Forholdene, som jeg gjorde i dette Tilfælde. Det ærede Medlem udtalte endvidere, at det efter hans Mening ved det foreliggende Lovforslag kun drejede sig om Anskaffelse af Jord, og han vilde henstille til mig og det ærede Medlem fra Rønne (Hauge) at tage dette Ændringsforslag tilbage. Deri kan jeg ikke tjene det ærede Medlem fra Faaborg, og jeg skal i Anledning af den Forundring, det ærede Medlem lagde for Dagen overfor mine Anskuelser, oplyse, hvorfor jeg mener, at dette Lovforslag ikke alene drejer sig om Anskaffelse af Jord til de vedkommende. Jeg har i mit Liv som mindre Jordbruger erfaret og vil paastaa, at hvis man bliver sat ind i et Landbrug her paa Øerne under ret haarde Vilkaar, hvis man skal købe sig Jord til ret høje Priser og savner de Driftsmidler, som man nødvendigvis maa have for at udnytte denne Jord,